1880. VII. évfolyam. 40. szám. Debreczen, Csütörtök februárius 26.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . 10 frt.
Félévre . . . 5 „
Negyedévre . 2 „ 50 kr.
Egy hóra . . 1 „
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban, *Kutasi Imre nyomdájában*, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivataloknál.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVŰPÁRT KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. A hirdetmények valamint a nyilttéri közlemények egyedül a kiadói irodában vétetnek fel. *Az előfizetési és hirdetményi pénzek a kiadóhivatalba*, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába czimezendők,
nagyujutoza Jósa-ház 1704. szám alatt

A kormány második diadalnapja.

Debreczen, febr. 26.

Hétfő a Tisza Kálmán napja volt, kedd a Szapáry Gyuláé.

A jelenlegi pénzügyminiszter felelt a volt pénzügyminiszternek, Szapáry Gyula gróf Széll Kálmánnak. Az ellenzék szónokai számokkal hadonásztak, Szapáry Gyula gróf is számokkal állt tehát elő és e számok mig egy részről halomra döntik az ellenzéki szónokok által téves alapra épitett számpyramist, más részről megnyugtató érzéssel töltik be sziveinket, hogy a helyzet mégsem oly sötét, mégsem oly reménytelen, oly rohamosan hanyatlásnak induló, mint a milyennek azt Széll Kálmán festette, kiről pedig föl kellene tennünk, hogy pénzügyi helyzetünket alaposan ismeri.

Fájdalom, e kitünő férfiunál is, kinek egyébként érdemeit és buzgalmát pénzügyeink rendezése körül szivesen elismerjük, bebizonyult az emberi gyöngeség, hogy saját miniszterségе korszakát nagyon is rózsás, utódjáét pedig nagyon is fekete szemüvegen át nézte.

Igy juthatott csak arra a következtetésre, hogy az általa beferjesztett 1877-iki budget az ország pénzügyeinek nevezetes javulását mutatta a mostani budgethez képest; most ugyanis a helyett, hogy az általa megkezdett javulás utján tovább haladnánk 3 millióval nagyobb a deficit, mint 1877-ben volt.

Szapáry Gyula gróf kimutatta, hogy mily csalékony az efféle összehasonlitás, mely csak a pénztári eredményt veszi alapul. Egyik évben nagymérvü hasznos beruházások lehetnek szükségesek, a másikban nem, azt mondani azért, hogy amaz az év pénzügyi tekintetben rosszabb mint emez, nagy tévedés. Ha valaki két költségvetést össze akar hasonlitani egymással, előbb le kell vonni az adósságtörlesztésre és hasznos beruházásra forditott összegeket. Az 1877-iki budget deficitje 30 és fél millió volt, ebből levonva a törlesztéseket és beruházásokat 15 millióval, marad a rendes kezelési deficit 15 és fél millió. Az 1880-iki deficit az ellenzék számitása szerint 29 millió; ha ebből levonjuk a törlesztéseket és beruházásokat 17 millióval, marad rendes kezelési deficit 12 millió.

Tehát 3 és fél millióval kevesebb, miut 1877-ben, Széll Kálmán pénzügyminiszterségének fénykorában.

Hogy ezt javulásnak vagy hanyatlásnak lehet-e mondani, arról itéljen minden elfogulatlan ember.

Széll Kálmán a mai előirányzat gyarlósága gyanánt tüntette föl, hogy a bevételek közt államjavak eladása is szerepel 2 millió frttal, Széll budgetjében az államjavak eladása 500,000 forinttal, értékpapirok eladása 2 millió frttal, összesen tehát 2½ millió frttal szerepel.

Széll Kálmán szomoru kép gyanánt állitotta oda, hogy ma összes bevételeinkből csak 18 millió forint marad az administratióra. Szapáry gróf kimutattá, hogy Széll budgetjében még kevesebb, csak 10 millió forint marad e czélra.

Széll Kálmán állitásainak minden egyes tétele okadatolt, csalhatlan számokkal bizonyitott czáfolatra talált. Szapáry pontról pontra kimutatta a volt pénzügyminiszter tévedéseit. Hogy a boszniai occupátió terheket rótt reánk, azt senki sem tagadja; de hogy az occupatió költségeire 1880-ra számitott 2 és fél millió frtot állandó, évenként megujuló tehernek tekinthetjük, az a fölfogás nincs igazolva. Az pedig, hogy az aranyjáradék árfolyam másfél millió frtot vesztettünk, nem felel meg a valóságnak, mert a keleti bonyodalmak miatt papirjaink árfolyama már előbb lesülyedt, tehát nem az occupatió volt annak oka.

Szapáry nem állitja, hogy valami kedvező volna helyzetünk. 12 millió frt deficit, — mert a valóságban a törlesztések és beruházások levonásával ennyi — még mindig elég sulyos. De milyen volt hát a helyzet, midőn Szapáry a pénzügyminiszteri tárczát átvetta? 115 millió arany forint függő adósság, mely részben néhány hét, részben nehány hónap alatt volt fizetendő, lóggott fejünk fölött Damokles-kardként. Sokkal sötétebb kép volt az mint most, midőn e fenyegető függő adósságot teljesen lefizettük.

A kibontakozás lehetősége közelebb áll most hozzánk, mint másfél év előtt. De e kibontakozás utja nem az, hogy egymás ellen bizalmatlanságot szavazzunk, — igy végzi fényes beszédét Szapáry gróf, — hanem hogy hangyaszorgalommal és összetartással mükődjék közre mindenki a közös bajok elhárítására.

— **Képviselőválasztás.** A magyaróvári kerületben Simon Gyula Mosonymegye alispánja, a szabadelvü párt jelöltje választatott egyhangulag képviselővé.

— **Tisza legutóbbi beszéde** — mint az Ellenőrnek irják — Bécsben is roppant sensatiót keltett.

„Azon nagyszabásu beszédek óta melyekben Tisza a keleti kérdést fejtegette és a melyek államférfiui hirnevét európaivá tették, — azon beszédek óta magyar parlamentaris esemény itt nem keltett annyi sensatiót mint a miniszterelnök tegnapi beszéde. A hatás valóban felvillanyozó volt. Vannak itt kávéházak, melyek a „Neue Pressé"-t 20—25 példányban járatják, természetesen sok más egyéb lap mellett. De a „Neue Presse" ma legbővebben közölte Tisza beszédét s ennélfogva példányai nem tudták kielégiteni az értük kivánkozókat. Többen is olvastak egyszerre egy példányt. A zugokban csoportok alakultak és fölolvasták ezt a beszédet. A marqueurök a szomszéd dohányboltokban összevásárolták a „Neue Presse" példányait, kedveskedtek vele a „stammgast"-oknak és a trinkgeld-hatosok csoportosan keltek szárnyra. Hasonló mozgalmat tapasztaltunk a birodalmi tanács folyosóin és termeiben. Alig beszéltek másról, mint Tisza beszédéről. Bámulták nagyszerü fogalmazványát, erélyét, lelki nyugalmát, humorát — szóval mindazt, mi együttvéve képezi azon államférfiui fölényt, melyet az ellenzék tapasztalt ugyan már akárhányszor, oe a melynek sulyát még talán sohasem érezte meg annyira, mint a hétfői ülésben."

— **A horvát képviselők**, mint a P. Hirl. irja, a költségvetést nem fogadják el, de a bizalmi kérdés alkalmával nem fognak résztvenni a szavazásban.

— **Novi-Bazárból** jelentik, hogy egy osztrák-magyar őrjáratot csavargók támadtak meg Plevlye környékén. Erről az esetről azt jelenti az „Agence Havas" Kostantinápolyból, hogy Dubsky osztrák-magyar követ felhivta a porta figyelmét arra az összeütközésre, a mely Plevlye környékén, a novi-bazári szandsákban, egy osztrák-magyar csapat és fegyveres banda közt történt. E banda több tagja ottomán katonai egyenruhát viselt. A banda tagjai közül tizenhetet elfogtak. A török kormány távirati uton vizsgálatot rendelt el.

Országgyülés.

— A képviselőház. —

Budapest, febr. 25.

A budgetvitában ma Tibád Antal, Simonyi Ernő, Máriássy Sándor és Domahidy István vettek részt.

Tibád A. beszéde különösen a közigazgatás reformjának kérdésével foglalkozott, melyet most az egyesült ellenzék penget, pedig mult évben épen Apponyi Albert gróf állitotta, hogy az nem sürgős s teljesen elhibázottnak nevezte Grünwald kiindulási pontját. Szóló aztán kimutatja, hogy Grünwald általános igazságok és hangzatos frázisok által takarja a hiányzó részletes programmot, de igazságtalanságot is követ el Grünwald, midőn a létező pártokról azt állitja, hogy egy sem törekszik a közigazgatás reformjára s igazságtalanságot követ el a jelenlegi belügyminiszter ellen, ki a közigazgatás ügyében többet tett, mint minden eddigi belügyminiszter 1867 óta.

Simonyi Ernő egy végtelen hosszu beszéd kiséretében, melyet azonban szokás szerint senki sem hallgatott meg, a következő határozati javaslatot nyujtotta be:

„Tekintve, hogy a bizalmi kérdés fölvettetett s a kormány el is fogadta, mondja ki a ház határozatilag, hogy a jelen kormány irányában bizalommal nem viseltetvén, azt tőle megvonja."

Tisza Kálmán miniszterelnök beszéde

— a képviselőház február 23-iki ülésén. —

(Vége.)

T. ház! Az idő előre haladott, pedig kénytelen vagyok még pár szót mondani. (Halljuk!) Már tegnapelőtti rövid felszólalásomban nyilvánitván, hogy a t. tuloldal által felvett bizalmi kérdés felvetését örömmel fogadom, kell e tekintetben még némelyeket elmondanom. (Halljuk!) Elmondanom azért, mert azt tartom, hogy midőn e házban a bizalmi kérdés által való döntésről lesz szó, helyes — és nem akarok kitérni itt a kritika elől sem — mondom, helyes, hogy ne csak az ellenzék indokolja, miért szavaz bizalmatlanságot és ne érjem be azzal, hogy azon indokolást és az abban jelzett — nem is tudom, hogy fejezzem ki, mert nem egészen programm, de mégis programm, miét a képviselő ur mondá, hogy mondom, ezen programmot kritizáljam, ha nem is programmot, de ha ugy tetszik, a teendők sorozatát, én is bátor legyek nehány szóval jelezni. (Halljuk! Halljuk!)

T. ház! Első sorban pénzügyeink szempontjából azt hiszem, hogy miként beszédem elején is jeleztem, igenis folytonos szorgalommal, haugyamunkával, minden kedvező esélyne: felhasználásával kell oda hatnunk, hogy lassan bár, de kedvezőbb körülményeknek is beállitával pénzügyi helyzetünk teljesen javuljon. Nehéz, tudom, én sem mondok többet, mint más, és ebben más sem mondhat többet. (Közbeszólások balfelől. Zaj.)

Elnök: (Csönget.) A t. ház egész nyugodtsággal félbeszakitás nélkül hallgatta végig azon szónokot, kinek szavaira most a miniszterelnök ur vonatkozik; legalább is a méltányosság kivánja, hogy ugyanannyi nyugalommal hallgassa meg a t. ház a miniszterelnök ur nyilatkozatát. (Élénk helyeslés jobbfelől. Halljuk! Halljuk!)

Tisza Kálmán miniszterelnök: Csak egyet jegyzek még meg, s ez az — nem könnyebbitést, de nehezbitést jegyzek meg, hogy szerintem az, a mi ezen eljárást mindenekfelett nehézzé teszi, abban rejlik, hogy pénzügyi bajainkból a végleges kibontakozásnak, az államgazdászati viszonyok fejlődése is egyik elutasithatlan alapfeltétele. (Ugyvan! jobbfelől). Ezen fejlődésre tehát, ha nem is annyira, mint némelyek gundolják, de államilag és kormányilag is hatni kell. (Helyeslés jobbfelől.) — Minden ilyen müködés pedig nem eszközölhető máskép, mint a kiadások nagyitásával, vagyis az évi deficitek szaporitásával. A nehézség tehát bárkire nézve abban fog állani, hogy itt meg tudja szabni a kellő mértéket, hogy ne üzzön csak fiskális politikát, mely elmetszi erét a fejlődésnek, de a fejlődésnek érdekében ne hagyja magát odaragadtatni, hogy annyira megzavarja időközileg az egyensulyt, hogy nagyobb katasztrófa nélkül ne lehessen bevárni az időpontot, midőn a közgazdasági fejlődés a sajnálást lehetővé teszi. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

A mi az ipartörvényt illeti, hogy annak revisiója miben van; hogy a vasuti csoportositások kérdése, hogy ugy fejezzem ki magamat, a miniszteri mühelyekből már ki is került; hogy ezen fontos kérdések megoldásának folytatása szándékoltatik, azt mondani is felesleges. (Helyeslés jyhb felől.) Csak a vasutakról szólva, hozzá kell tennem azt, hogy lehetetlenség lesz szemet hunyni az előtt, hogy egyes összeköttetéseket ki kell egészíteni, ha nem is rögtön, de a közelebbi években; egyes vasutakat a zsákutczából ki kell vezetni, ha nem is rögtön, a legközelebbi években és mindenek előtt most legközelebb gondoskodni kell arról, hogy vidéki érdekü másodrendü vasutak az országban mindenfelé létesittessenek. (Élénk helyeslés jobb felől.) Ez iránt is az előmunkálatok készen vannak, (Élénk helyeslés jobb felől.)

Hogy az igazságügyi reformok mennyire szivén feküsznek a kormánynak, mutatják azon javaslatok, melyek részint a ház előtt, részint az igazságügyi bizottság előtt, részint enquetek előtt vannak. — Ha ezen javaslatok az uzsora-törvényjavaslattal mennél előbb letárgyalhatók lennének, azt hiszem ezen a téren is igen sok történnék.

A mi a közigazgatást illeti t. ház, (Halljuk!) ismétlem, hogy nézeteim részletezését, ha kell, akkorra hagyom, midőn a mostani rendszer kritikáját hallottam. De nem késem bevallani — bár tagadom a közigazgatásnak ely roszaságát, minőnek vádolásával megtiszteltni méltóztattak — nem késem bevallani, hogy sok téren, sok irányban a javitás szüksége fennforog. Fennforog a qualificátió szempontjából; fennforog például a rendőrség helyesebb, czélszerübb szervezése szempontjából; (Helyeslés) fennforoghat más tekintetekben is. De nekem meggyőződésem, t. ház, hogy ha valaki a közigazgatás egészét akarja reformálni, nem szabad azt sem könyvekből tanult theoria alapján, sem saját egyéni tapasztalatai alapján tennie; hanem kötelessége az ország legkülönbözőbb részeiben a közigazgatással gyakorlatilag is foglalkozóknak nézeteit meghallgatni és ezen nézetek alapján határozni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Mint czélzatomat bátor vagyok tehát jelezni azt is és ha a bizalmatlansági szavazat elfogadtatnék, ajánlanám t. utódomnak, hogy mielőtt a közigazgatás reformjának egy papirosalapra igen egyszerüen leirható, de az életben igen komoly kérdését megoldani akarja, tegye azt ugy, — amint, mint mondám, én is tenni szándékozom — hogy az ország különböző részeiből a közigazgatással gyakorlatilag foglalkozókat hallgassa meg és azután határozza meg a teendőket. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Végre még miután igéretet tettem és az elől sem akarnék kitérni, annyival inkább nem, mert hiszen ki tudja lesz-e alkalmam e helyről ez iránt máskor nyilatkozni, (Derültség. Halljuk!) szeretném előre megjelölni bizonyos kényes dolgokban a határvonalat, a meddig én menni szándékozom és ameddig, ha más megy, kész volnék támogatni is, de azontul nem. (Halljuk.)

Sokat irtak azon reactionarius szándékaimról, melyeket a sajtó irányában táplálok. (Halljuk! Halljuk!)

T. képviselőház! Az én nézetem az, hogy megfontolva a jelen helyzetet, szükséges lesz a magánélet és a magánbecsület védelmét az esküdtszékektől igenis elvonni, (Helyeslés a jobboldalon. Mozgás balfelől) de mindazt, a mi a közéleti müködésre vonatkozik, épen oly korlátlanul mint eddig a sajtóbiróságok kezében hagyni. (Helyeslés a jobboldalon.) Én nem tudom tehát, t. ház, hogy a ki a sajtószabadságot ennek igazi értelmében akarja, helyezheti-e azt abba, hogy a magánbecsületet ne lehessen büntetlenül megtámadni? (Tetszés a jobboldalon.) Nem ez a sajtószabadság értelme, hanem az, hogy a közpálya emberét lehessen megtámadni ugy, hogy más mint esküdt, ezen megtámadás felett ne itélhessen. És hogy ez a helyes felfogás, — nem rég olvastam, a képviselő ur is olvashatta volna — mutatja az, hogy absolutisticus kormányok ellenkezően szokták megpróbálni a dolgot, azaz az esküdtszékeknek adják át a magánbecsületet és a törvényszékeknek tartják fenn a politikai jellegü becsületsértéseket. (Derültség jobbfelől.) Ez is reactio, de megforditva, reactióról beszélni nem lehet. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Még egy szempontot hozok fel. Én nem hiszem, hogy bárki legyen, ki helyeselhesse őszintén azt, hogy valakit büntetlenül magán becsületében megbántani lehessen; pedig sajnos, de halommal feküsznek előttünk a sajtóesküdtek itéletei, hol megállapitják a rágalmat, de azért kimondják a nem bünöst. Ezt helyeselni nem fogja senki. De viszont nem fogja helyeselhetni azt sem, hogy ily módon nem nyervén orvoslást, a sajtó utján ejtett megtámadásoknak tettlegességek legyenek a következményei. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Én legalább sem az egyiket, sem a másikat nem helyeslem. Én a tettlegességet ez irányban egyénileg elitélem; de másfelől nem tagadhatom, hogy nagy enyhitő körülmény van akkor, ha valaki abban, mi legszentebb, becsületében megtámadtatván és törvény utján nem birván elégtételt szerezni, azt megszerezi más uton. (Zajos tetszés jobbfelől. Mozgás a baloldalon.)

Ez lényege annak, a mit akarok, és talán abban, ha a sajtóbiróság eljárásának némely tapasztalt hiányai a maga utján orvosoltatni fognak, reactiót még a képviselő urak (A szélsőbalhoz fordulva) sem fognak találni. (Derültség jobbfelől.)

A másik, a mit a magam részéről szükségesnek tartok, talán szintén reactiónak fog mondatni. Én azt hiszem, hogy a szabadságnak csak biztositéka az egyleti és gyülekezési jog törvény általi megállapitása és szabályozása. Nem mondhatok most részleteket; de nyilvánithatom azt, hogy midőn én e jognak törvény általi megállapitásáról és szabályozásáról beszélek, — a mit szükségesnek tartok azért is, hogy e haza minden polgára tudja, meddig szabad, és a kormányzatnak minden közege is tudja, hogy neki meddig szabad mennie, mert csak igy lehet a legkellemetlenebb összeütközéseket elkerülni, csak annyit kivánok — mondom — megjegyezni, hogy az alapot, melyen e jogot szabályozni akarom, az angol gyakorlat, a franczia respublikának most hozott törvénye, a Belgium-

---

A „Debreczeni Ellenőr" tárczája

Malvina játékszere.

— *Elbeszélés.* —

Irta: Hamar László.

(Folytatás.)

Egy alkalommal épen Malvina levelét várta, de levél helyett, sürgönyt kapott, melyben nehány szóval Törpényi Pál váratlan halála lett tudomására hozva.

— Törpényi meghalt! kiálta fel az ifju részvéttel, szegény Malvinám, mi lesz belőled tehetetlen anyád óldala mellett, kinek elmevilágát — mint utólsó leveledben irtad — fájdalom, komor éj kezdi fenyegetni!...

A gyászeset után körülbelől hat hó telt már el. Ez idő alatt többször irt Viktor jegyesének, de választ egyetlen levelére se kapott.

— Talán a lesujtó veszteség feletti fájdalma hátráltatja őt a szellemi közlekedésben? gondolá magában.

Nem zugolódott. Türt s békével várta Malvina sebének gyógyulását.

Hetek, hónapok repültek el egymás után Ő fennakadás nélkül küldözte leveleit, hanem a válasz mindig csak késett!

Már a gyászév is eltelt és Malvina folyvást hallgatott.

Hiába kérte szive mélyéből, a szerelem rábeszélő szavával, hogy irjon, nyugtassa meg háborgó lelkét, mert alig van kétségbeejtőbb kin a világon a bizonytalanság gyötrelmeinél!...

Mitsem használt a szép szó!

Egy reggel iróasztala mellett ülve, épen végső kisérletre tett előkészületeket, midőn nagy csudálkozására levelet kapott.

Csudálkozására igenis, de nem örömére, miután a czimirat teljesen ismeretlennek tetszett előtte. Sokáig nézte, ürgette-forgatta kezében a levelet, hol a kézvonásokat, hol a pecsétet tanulmányozva; s hovatovább nézte, annálinkább aggódott azt felbontani, a kebleben támadt kellemetlen előérzet miatt.

Végre mégis csak felbontotta.

A levél Debreczenben kelt s Hidvégi Barna irta. Tartalma ez volt:

„Igen tisztelt Zolnalaky ur! — Unokatestvérem: Törpényi Malvina kisasszony megbizott, hogy leveleit kérjem vissza öntől, mivel a közbejött ismeretes szomoru körülmény folytán, eztán már egészen uj irányban kénytelen gondolkozni jövője s életczélja felől. Meg vagyok győződve, hogy ön, mint lovagias férfiu, tekintettel fog lenni soraimra s nem hagyja figyelmen kivül az általam tolmácsolt kérelmet, mely eredetileg oly nőtől származik, kit sorsa szigoru gyámi felügyelet alá erőszakolt. — Isten önnel, tisztelője: Hidvégi Barna."

— Malvina visszakéri tőlem leveleit! kiáltott fel Viktor kétségbeesve. Az lehetetlen! — talán kápráztak szemeim, talán egy szó sincs itt irva azokról a szörnydolgokról, mikkel képzelgő agyam ijesztget? — Lássuk csak még egyszer.!

És ismét elolvasta a levelet. Elolvasta tizszer-huszszor; hanem a rideg sorok az ő kedvéért nem változtatták meg értelmüket; mindegyre ugyanazon különös kivánsággal keseritették, mely jelenleg ép oly érthetetlen volt előtte, mint egykor viszonyának rögtönzött előjátéka.

— Magyarázatot, magyarázatot nekem! tört ki végre hevesen, nagy léptekkel járva alá s fel a szobában.

Gondolkozott, hogy mi tevő legyen?

— Ez ügyet mindenesetre személyesen kell elintéznem Malvinával, szólt visszanyerve önuralmát. S az utazásra előkészületeket tön.

Másnap délután már Debreczenben volt.

Egyenesen Malvinához rohant. Épen egyedül találta boudoire-jában.

— Ön itt? kérdé a leányka kellemetlen meglepetéssel.

— Sajnálom, ha talán zavarom, de egy levél következtében kénytelen vagyok nehány perczre háborgatni! szólt Viktor elkedvetlenedve ez udvariatlan fogadtatáson.

— Egy levél következtében? Nem értem!

— Hidvégi Barna irta — —

— Áh ugy!...

— Eszerint csakugyan van önnek tudomása ama bizonyos kivánságról?

— Természetesen,

— Mik voltak hát akkor azok az igéretek, kérelmek, vallomások és eskük?

— Ködképek a kedély láthatárán.

Viktor felkaczagott, de ugy, hogy a levegő is remegett belé.

— Miért folytatta ön velem e veszedelmes játékot? kérdé szünet után szemrehányó hangon.

— Kegyed igen szép szerelmes leveleket tudott irni, — szerettem gyönyörködni ragyogó eszméiben, költői ábrándozásaiban.

— Csak ennyi volt az érdek és nem több? Ah ön nem gondolta meg mit tesz, midőn ily nyomorult játékszerré alacsonyitá le szivét a költőnek, kinek fájdalma égetőbb más ember fájdalmánál, ki nem képes felejteni soha!...

— Meg vagyok győződve, hogy e szomoru lelkiállapot igen nagy nyereségére fog válni az irodalomnak.

— Minő lelketlenség!?...

— Ezt kissé szigoru vádnak tartom s mindenesetre védekeznem, — ha érkezésem volna rá.

Tekintete az órára tévedt.

— Szent isten! kiáltott fel látható zavarral, ime már háromnegyed elmult ötre és én öt órakor látogatást várok! — Uram az égre, gyorsan, időm ki van mérve. Mit akar, miért jött?

— Miért?!.. sohajtott fel Viktor mély bánattal; — azért, hogy Hidvégi ur levelére nézve magyarázatot kérjek öntől.

— Ilyen csekélységért kár volt oly hosszu utat tenni.

— Igaza van; az egész ügy merő hasszontalanság, nem érdemes a fáradságra.

Hanem most már nem kaczagott többé. Sirt mint a gyermek, majd megszakadt szive a nagy keserüségtől!...

Malvina egyre nyugtalanabb lett. Izgatott tekintetével folytonosan az óra tűjét leste. Majd büszkén féleréforditva fejét, vállán keresztül egy lenéző oldalpillantást vetett az ifjura s részvétlenül figyelmezteté, hogy ez érzékeny jelenet terhére kezd lenni.

Viktor magához tért.

— Kisasszony! szólt összeszuzott szivvel, azok után, a miket hallottam, perczig sem akarom tovább magamnál tartani leveleit.

Ezzel egy rózsaszinü szalaggal átkötözött levélcsomagot vett elő öltönye zsebéből s remegő kezekkel nyujtotta át Malvinának, ki azt meg se nézve közönyösen dobta bele munkakosarába.

— Köszönöm, most már azt hiszem, nem tartozunk egymásnak semmivel! mondá Malvina hidegen, s felemelkedve ülőhelyzetéből, fejét könnyedén megbillenté. (Vége köv.)

ban és több amerikai államban fennálló törvények képezik. Hogy ezekből is reactiót fognak-e kivolvasni a képviselő urak, nem tudom. (Derültség jobbfelől. Mozgás a baloldalon.)

T. ház! Azt gondolom, hogy elég őszinteséggel, nem térve ki, a legkényesebb kérdések elől sem, elmondtam nézeteimet, melyeket egy beszéd keretében elmondanom lehetett. Arra a kérdésre kell még hogy feleljek, vajjon megvagyok-e öt évi miniszterségemmel elégedve és hiszem-e, hogy használtam e hazának. (Halljuk! Halljuk!)

T. ház! Én azon meggyőződésben vagyok, hogy ember, ki előtt nagyobb és magasabb czélok lebegnek, a melyek elérésére törekszik, de a melyeket természetesen az akadályok halmaza közt elér i nem képes, soha önmagával — ha ugyan még amellett egy kevés esze is van — megelégedve nem lehet, mert soha azt, amit elérni akar, a gyakorlati politikában elérni egészen nem lehet, de ha azt kérdi a képviselő ur: hiszem-e, hogy használtam-e 5 évi miniszterségem alatt, arra pedig elismerve az ellenkező itélet jogosultságát, de teljes lélekkel mondom, hogy hiszem. Mert ha nem hinném és amely perczben nem hittem volna, megszüntem volna itt lenni (Élénk tetszés jobbfelől.)

Igaz, én jó terméket nem csinálhattam, én a keleti bonyodalmakat be nem következőkké nem tehettem; pedig ha a deficit növekedéséről beszélünk, e két factorban, ha közgazdasági sülyedésről beszélünk, legnagyobb részben — nem mondom kizárólag — az első factorban rejlik az. De ezt tenni uraim senki más sem tudta volna.

Én részemről legjobb belátásom szerint rajta voltam, hogy ezen öt év nehéz viszonyai közt hazám hajóját minden nagyobb rázkodtatás nélkül fentartsam. Én legjobb meggyőződésem szerint — és bizony mondhatom nem csekély áldozattal — megtettem mindent, a mit megtehettem, hogy közibe álljak a veszélynek és hazám sorsának. Ha ezen küzdelem, ugy, a mint egy képviselő ur mondta, lejárt engem, ugy, mint még államférfiu lejárva nem volt, tűrni fogom e lejáratást szivesen; mert szivesebben hagyom magam kötelességem teljesitése közt lejáratni, semhogy kötelességemet ne teljesitsem. (Hosszan tartó zajos éljenzés jobbfelől.)

A mire még reflectálni akarok, t. ház, az Apponyi A. gr. egy mondása.

Ő azt mondotta, mielőtt kifejtette volna a miniszterium és nevezetesen az én képességeim hiánya iránti meggyőződését, hogy egyben elismeri, hogy nagy képességem van: a parliamenti pártokat vezetni, még pedig vezetni főleg oly irányban, hogy a miniszteri széket elfoglalni és azon megmaradni lehessen. Hogy mennyire birok ez ügyességgel t. képviselő ur, nem tudom, hanem hogy miben áll az én mesterségem, azt őszintén megvallom (Halljuk! Halljuk!)

Először pártom kebelében, sajnos, sokszor megtagadok egyik-másik párttagnak olyan kivánságot, melyet szivesen teljesitenék, de nem lehet. De ezt ezen annyiszor bántalmazott párt nekem rosz néven nem veszi; nem pedig azért, mert őket nem érdek vezeti s azért nem, mert arról meg vannak győződve, hogy ha az ő kivánságukut olykor nem teljesithetem is, a magam használt legalább sohasem keresem. (Élénk helyeslés jobbfelől.) De a mi a miniszteri széket illeti, mert hisz utóljára is az a fő, (Derültség jobbfelől.) itt egy mesterségem volt t. képviselő ur (Halljuk!) soha erre a helyre nem vágytam. (Mozgás és ellenmondás balfelől.) Tessék a csodálkozó fiatalabb képviselő uraknak saját soraikban megkérdezni azokat, a kik tudják, hogy legalább három évvel előbb lehettem volna oly szerencsés a bársonyszékben ülni, ha erre vágytam volna; de én erre nem vágytam, hanem mikor előállott a politikai viszonyoknak oly alakulása, hogy kötelességemnek kellett tartanom, akkor felhivatva rá, beleültem. A legjobb ut tehát ide jutni, tessék elhinni, ide nem vágyni. (Élénk helyeslés és tetszés jobbfelől.) Az ok pedig, a miért öt évig majdnem — hiszen talán mondhatom, öt évig, mert a szavazásig eltelik a hiányzó nehány nap, hogy öt évig itt maradhattam, ennek oka ismét az és tudom, hogy megint fognak rettenetesen csodálkozni: mert az itt maradáshoz sohasem ragaszkodtam, hanem abból a nézetből indultam ki, hogy ha egyszer nem a kulisszák mögötti conspiratió, hanem a ház kebelében történt nyilvános actus folytán, az erre hivatott minden factorok bizalmából ezen helyre jutottam: addig nem fogok innen elmenni, mig ezen factorok egyikének vagy másikának bizalmát el nem vesztem. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Ez titka, t. képviselő ur, a miniszterré lételnek és megmaradásnak. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Miután ezeket elmondtam, ismét köszönetemet kell kijelentenem, hogy a bizalmi kérdés felvettetett. (Zajos, hosszas éljenzés jobbfelől.)

Külföld.

= **A szt. pétervári merénylet áldozatai.** A merénylet áldozatainak száma most már biztosan konstatásható és pedig 63 áldozat van, kik közül 10 már el van temetve s a sebesültek közül 8-nak felgyógyulása kétséges.

= **A nihilisták szándéka.** A nihilisták ismét uj merényleten törik a fejüket. Drentelen, Gurgo és Surov táborokok hir szerint levelet kaptak a nihilisták végrehajtó bizottságától, melyben irják, hogy a közelgő jubileumi ünnepélyességekre szükségtelenek a kivilágitásra vonatkozó intézkedések, minthogy a forradalmárok maguk készitenek elő olyan kivilágitást, a minő még nem volt az óta, a mióta Nero Rómát felgyujtatta. A czár a merénylet utáni napon hálószobályában egy levelet talált ezzel a tartalommal: „Ne higyje, hogy a jubileum napján fölteheti az ezüst koronát; de az igaz, hogy Pétervár az este ugy ki lesz világitva, a minőt még soha se látott.“

— **Egy nihilista fogoly Párisban.** Hartmann a neve annak az egyénnek, kit a moszkvai rendőrség keres Párisban, de az, kit Párisban elfogtak, azt állitja, hogy Mayer Károlynak hivják. Gyanu van ellene, hogy ő intézte azon vasut-robbantást, melynek igyilkoló hatása elől mult év deczemberében a czár olyan szerencsésen megmenekült. A muszka kormány most ez ember kiadatását kivánja s a franczia kormány mint közönséges gonosztevőt ki is fogja adni, mihelyt a személy ugyanazonossága bebizonyittatik.

Értesités.

Igen tisztelt barátimat, ismerőseimet és a mélyen tisztelt közönséget bátor vagyok e lap mai számának hirdetési rovatában olvasható közzétételemre figyelmessé tenni és tiszteletteljesen felkérni, hogy az általam képviselt ügyet nagybecsü bizalmukra és támogatásukra méltatni sziveskedjenek; meglehetvén teljesen győződve, hogy a hozzám forduló bizalmat mindenkor szakavatott, előzékeny, pontos és reális eljárás által igyekvendem igazolni.

Debreczen 1880. január.

M. Kóssa Albert

A „Magyar-Franczia biztositó részvénytársaság“ vezénylő titkára.

Napi hirek.

— **Debreczen monographiája.** A Debreczen város leirásának előkészitesi munkálatai ügyében kiküldött bizottság tegnap délután tartá Simonffy Imre polgármester s kir. tanácsos elnöklete alatt azon gyülését, melyen magát a megbizatás szerint ki szabott számban kiegészitette. A most már 25 tagu bizottság legközelébb a leirás tervrajzának megállapitásával, az irók körének megalakitásával, a leirás szerkesztőjének megválasztásával és költségvetés készitésével fog foglalkozni, s e czélból mártius hó 6-án fog ujból egybegyülni.

— **Köszönetnyilvánitás.** A t. „Alföldi takarékpénztár“ a „kereskedő ifjak önképző egylete“ részére 10 o. é. frtot volt szives adományozni, mely összegnek vételét az egylet nevében kifejezett öszinte s hálás köszönetünk nyilvánitása mellett ezennel van szerencsénk nyugtázni. Debreczen, 1880. febr. 23. Jánossy József pénztárnok, Baltigh Géza titkár.

— **Felolvasás a debreczeni kereskedelmi kaszinóban.** Közbejött akadályok folytán a holnapi felolvasást Propper N. János igazgató nr helyett dr. Shwarzer Viktor ur fogja megtartani, értekezvén: az üveg és porczellán gyártásról. Mit is tegnapi tudósitásunkra vonatkozással ezennel tudatunk.

— **Köszönetnyilvánitás:** A Debreczeni ipar és kereskedelmi bank, f. hó 22-én tartott közgyülésén, kegyes volt 25 o. é. frtot, a Fröbelféle gyermekkert javára megszavazni mely összeget, a legnagyobb köszönettel felvettem. Dragota Csorba Tekla.

— **Nehány páholy-bériőnek.** Némely páholyokban a mostani előadások alatt figyelmet zavaró hangos beszélgetéseket lehet hallani. Felkérjük azon talán ezzel feltünést kereső szinházlátogatókat, hogy ebbeli rosz szokásaikkal sziveskedjenek felhagyni, mert a szindarabot megfigyelő közönség nem őket, de az előadókat vágyik hallani. — Több rendes szinházlátogató. (Beküldetett.)

— **Rendkivül érdekes és élvezetes** szinházi estéket várnak közönségünkre. A most vendégszereplő kedves művészek Felekiné és Feleki mellett a napokban még Egressy Ákos és Náday is játszani fognak. A műsor következőleg lett megállapitva: Szombaton „Egy pohár viz“ vigjáték (Felekiné jutalomjátéka és Feleki felléptével. Vasárnap „Czárnő“ Felekiné és Egressy felléptével. Hétfőn „Törvénytelen fiu“ Felekiné és Náday felléptével. Kedden „Ferreol“ (először) Felekiné és Náday felléptével. Szerdán „Javulás utja“ (először) Felekiné és Náday utolsó felléptével. Csütörtökön „Boccaccio“. Pénteken „Nótás Kata“.

— **Betörés és tolvajlás.** A Péterfia-utczán a 737. számu házban egy Gecsei László nevü kocsis ura távollétében a nyitva hagyott szobába belopózván, egy fejsze segélyével a komótot feltörte és abból több értékes tárgyat s pénzt lopott el. A tolvaj megugrott, de a rendőrség megtette a kellő intézkedéseket elfogatására nézve.

— **Jótékonyság.** Helybeli derék kereskedő Ranunkel Henrik két vég vásznat volt szives a város árvái számára adományozni. E kegyes adomány 34 árva közt lett kiosztva. A nemes utánzásra méltó tett nem szorul dicséretre.

— **A debr. iparggyesületi** takarék és hitelintézet f. hó 29-én a városháza kistanácstermében ülést tart.

— **Felekiné** asszoy jutalomjátéka Szombaton lesz. Szinre fog kerülni „Egy pohár viz“ Schribe gyönyörü vigjátéka. Az előadás érdekét nagyban növeli, hogy Bolinbrokot Feleki fogja játszani, kinek e szerep legjobb szerepei közé tartozik.

— **A jogász kränzchen** is megvolt tegnap. Tehát mi sem maradtunk e tekintetben hátra a fővárosi s több vidéki városoktól a hol egyik bőjti mulatság a másikat éri. A tegnapi kränzchenben nem telt ugyan meg zsufolásig a „Korona“ két táncztere de mindamellett gyönyörü szép, és igazán elite mulatság volt. Annyi sok szép leányt csak ritkán láthat az ember együtt, s olyan igazi határtalan jókedvet sem gyakran lehet tapasztalni. Minden pillanatban egy egy viruló rózsás arczon és villogó szempáron akadt meg az ember tekintete s mindnyájun egyszerüen de finom izléssel voltak öltözve. Nem feszelgett senki. de járta olyan hévvel tüzzel, hogy még hajnal felé is alig akart vége szakadni a lelkesült fiatalság tánczának. A rendezőség figyelmes volt, s a légnagyobb előzékenységét fejtette ki.

— **Részeg dáma.** Egy részeg asszonyt ki az utczákon óriási botránytt csinált, kisér, be a rendőrség. Részegségét azzal indokolta, hogy hideglelés miatt paprikás pályinkát javasoltak neki és ő több paprikás pályinkát talált inni a kellettinél.

△ ***Fővárosi rövid hirek.*** Gr. Andrássy Gyulánét fölkérték a fővárosi szeretetház elnöknőjének, s ő leányával Iona gróf kisasszonynyal, meg is látogatta az intézetet s megigérte, hogy örömmel pártolja azt s tevékenyen fogja vezetni az egylet ügyeit. — Dr. Dux Adolf már elutazott Meranba. — Irányi Dániel már teljesen jól van s jár a képviselőházba. — A pesti könyvnyomda-részvénytársaság a mult évről 27,354 frt tiszta jövedelmet mutatott ki s az 500 frtos részvények mindegyikére 50 frt osztalék esik. — A király-malom nem a régi helyén, hanem a soroksári uton fog ujra fölépülni, — A vasárnapi párbaj sebesülje, Gáspár Imre fiatal iró, roszszul van; jobb karja, melyen sulyos sebet kapott, egészen merev s erős sebláz állott be. — Istóczy csakpgyan lapot indit. Az első szám f. évi april hó elsején fog megindulni. — A román bál igen sikerülten és diszesen folyt az „Európá“-ban. Kossuth Lajos kijelentette, hogy mig emlékiratai meg nem jelennek, senki se várjon tőle levelet.

Szinház.

Tegnap „**Lecouvreour Adrienne**“ került szinre Felekiné asszonynyal.

Az előadás egész végig ritka élvezetben részesitette a közönséget. A vendégmüvésznő oly hatással, oly ragyogó müvészettel játszotta a czimszerepet, hogy a közönség nem szünt meg lelkes tapsaival. Utólérhetlen müvészetet producált azon jelenetben midőn a herczegnő szalonjában „Phaedrá“-ból szaval s végül a meghalási jelenetben.

Mellette méltán érdemelnek dicséretet Latabárné és Szathmári Árpád.

Sajnáljuk hogy csak középszámu közönség volt jelen.

Felelős szerkesztő: **Kutasi Imre.**
Főszerkesztő: **Vértesi Arnold.**

Az első debreczeni árverési intézetben

kedden f. hó 2-an árverés tartatik; jövén pedig **ezen üzlet márczius végével végkép felhagyandó**, a benne levő tárgyaktól szabadulnia kell, s igy sok tárgy fog elárveresztetni, u. m. arany és ezüstnemüek, órák, tajtipák, revolverek, látcsövek, puskák, férfi és női ruhák, bundák, kendők, csizmák, czipők, fehérnemüek, képek, tükrök, varrógépek, könyvek, mozsarak, vasalók, gyertyatartók stb.

Az elárverelendő tárgyak jegyzéke az árverést megelőző vasárnap és hétfőn bárki által megtekinthető.

Szemben a népszinházzal.

Az osztrák és magyar államvaspálya indóházaihoz legközelebb.

Orient nagy szálloda.

Budapesten, Kerepesi út.

Szállodám, mely Budapest legélénkebb és legnagyobb forgalmu helyén, azaz a **Kerepesi uton** áll, megérdemli, miszerint a ragyerdemii utazó közönség pártolásának már annál is inkább örvendhessen, mert az alanti szoba árjegyzék szerint bátran állithatni, hogy **szállodám** — ámbár biztositva épp oly finom, mint a többi elsőrendü szállodáké — a fővárosban **legolcsobb**. Leggyen szabad a n. é. utazó közönség becses figyelmét arra is felhivnom, hogy szállodám mellett halad el minden irányban a lóvontatú vaspálya, valamint minden társaskocsi. Végül pedig az uj lóversenytérhez szintén a kerepesi uton lesz a közlekedés ugy társaskocsik, mint magánfogatok részére.

Árjegyzék.

Első emelet:

1 finoman bútorozott utczai szoba **2** ágygyal . . . . . 2 frt — kr.
1 finoman bútorozott utczai szoba 1 ágygyal . . . . . 1 frt 20 kr.

Második emelet:

1 finoman bútorozot, utczai szoba 2 ágygyal . . . . . 1 frt 80 kr.
1 finoman bútorozott utczai szoba 1 ágygyal . . . . . 1 frt — kr.

Harmadik emelet:

1 finommman bútorozott utczai szoba 2 ágygyal . . . . . 1 frt 60 kr.
1 finoman bútorozott utczai szoba 1 ágygyal . . . . . 1 frt. — kr.
Udvari szobák a II. és III. emeleten **20 krtol 1 frt 20 kig.**

Mély tisztelettel
Schlothauer-Frisch J.
szálloda-tulajdonosnó.

60 1—12

Elegánsan bútorozott szobák 70 krajczártol felfelebb.

Hónapos szobák jutányosan számittatnak.

KIADÓ LAK.

Szent-Anna-uteza 2266. sz. házban az emeleti első uri lak, mely áll 7 szobából, konyhából, kamarából, pinczéből, elkülönitett fatartóból, kocsiszinből és kényelmes istállóból, f. é. pünkösdre, ugyanott a belső épületben emeleti két csinos szoba, hozzá tartozó helyiségekkel április hó 1-től haszonbérbe kiadó. Értekezhetni Márton Lászlónál ugyanott földszint.

51. 2—3

IGÉRVÉNYEK
fönyeremény: 200,000 frt,
az 1864-diki
államsorsjegy
mártius 1-jéni huzásra
4 frt 50 kr.
helyeggel
az „Iparegyesületi tak. és hitelintézet“-nél.

53. 2—2

A debreczeni
ipar- és kereskedelmi-bank
4-ik számu szelvényeit **1880. február 23-ától** kezdve
o. é. 7 frt 50 krjával váltja be.
Az igazgatóság.

3—3

A MAGYAR-FRANCZIA
BIZTOSITÓ-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

alólirott igazgatóságának van szerencséje tudatni a biztositó közönséggel, miszerint a társaság

debreczeni főügynökségét

immár berendezte és annak vezetését, **Bihar-, Hajdu-, Máramaros-, Szabolcs-, Szatmár-, Szilágy- és Ugocsamegyék** területére kiterjedő hatáskörrel,

M. KÓSSA ALBERT

társasági vezénylő titkár urra ruházta,

felhatalmazván őt, hogy:

a **tüz-, szállitmány-** és **jégkár** biztositási üzletágban, **jogérvényes kötvényeket** (biztositási okmányokat) állitson ki, továbbá, hogy:

a debreczeni főügynökség fentjelzett területén **fő- és alügynököket szerződtessen** és azokat meghatalmazással és utasitásokkal ellássa.

Budapest, 1880. január 1-én.

A Magyar-Franczia biztositó-részvény-társaság igazgatósága:

MOSKOVICZ m. k. SCHWEIGER m. k.

A Magyar-Franczia biztositó részvény-társaság igazgatóságának fentebbi közzétételére hivatkozva, tisztelettelesen jelentem, hogy a társaság

DEBRECZENI FŐÜGYNÖKSÉGÉNEK

vezetését átvettem, és a főügynökségi irodát **a főpiaczon, a 2145-ik számu ház emeletén** megnyitottam, tudatván egyszersmind, hogy ugyanott biztositási ajánlatok elfogadtatnak és az üzletre, valamint a társaságra vonatkozó minden felvilágositások készségesen adatnak.

A társaság biztositásokat elfogad:

a) **tüzvész** és **robbanás** által okozott károk ellen;
b) **jég-károk** ellen;
c) szárazon és vizen **szállitott javak** károsodása ellen;
d) az **ember életére,** minden ismert módozat szerint.

A Magyar Franczia biztositó részvény-társaság **20 millió frankot,** azaz **nyolcz millió arany forintot** tevő alaptőkéjéből, mindjárt a megalakulás után

10 millió frank, vagyis négy millió arany forint

a részvényesek által már készpénzben befizettetett és részint Budapest elsőrangu pénzintézeteinél, részint pedig magyar államértékekben és elsőbbségekben lőn elhelyezve.

Bizvást elmondható tehát, hogy **nemalakult eddig még hazánkban, sőt az egész monarchiában, biztositó-intézet, mely a közönségnek akkora alapvagyonnal nyujtott volna garantiát, mint a mennyit társaságunk mindjárt kezdetben felmutatni képes.**

A legjobb meggyőződéssel vagyok bátor tehát felhivni a tisztelt biztositó közönség bizalmát társaságunk iránt, mely a **méltányosság, pontosság** és **legszigorúbb becsületesség** követelményeinek mindenben megfelelend és a **dijtételek megszabásánál** a solid verseny kivánalmaira, mindenkor kellő tekintettel leend.

Midőn végül, hivatkozva a boztositási pályán sok éven át szerzett tapasztalataimra és e téren mindenkor tanusitott rend- és igazságszeretetemre, a tisztelt közönség szives bizalmát igénytelen személyem iránt is tisztelettelesen kikérném, ismételve ajánlom az általam képviselt társaságot, nagybecsü bizalmába és támogatásába.

Debreczen, 1880. január hó 1-én.

A Magyar-Franczia biztositó-részvény-társaság debreczeni főügynöksége:

M. KÓSSA ALBERT,
vezénylő-titkár.

16. 8—12

Debreczen, nyomatott kiadó-tulajdonos **Kutasi Imre** könyvnyomdájában, 1880.